

dovih *Terponus* i *Metulum* (*Sr. Dio Cassius lib. 49 n. 34 ed. Bekker Lipsiae 1849. I. 486*). I *Strabo* (*Geographica. Parisiis 1853. IV. 6. 1. p. 168*), govoreć o Japidih, veli opetovano: »urbes eorum *Metulum*, *Arupini* (*Arupinum*), *Monetium*, *Vendôn* (*Uendon, Vendum*), mećuć dakle te gradove obratno istim redom kao što i *Appianus*.

S. L.

Nadpis

u Stanom kod Dubrovnika od g. 1420.

CLARA GRATUM SOBOLAS · IUNUS PATRICIUS OLIM
URBIS ET IPSE DEDOR · GENARI QUOS ADIUIT EQUOS
MORIBUS AGRAGI · PATRIA DUO LUMINA NATI
PACTORA ET ALOQUIO · MATHEUS INSIGNIS ET INGENS
AMULUS INVIDIA · RECTIQUE MARINUS AMATOR
INSTITUUNT HAS HIERO · SACER TIBI NUMINIS AEDS
CONDANTUM VOTIS · HEC MUNERA PARVA SACELLI
ASSENSUM DIGNARA PATER · PRACIBUSQUE FAVATO
AT VOS CLARA COHORS · QUIBUS HEC SACRARIA CULTUS
POSTERIORA DABIT · PER SACULA ET UTILIS USUS
ESTO SUI MEMORAS · PATRIUS SIMUL ATQUE NEPOTUM
QUIS PRO VERBA DEO · GRATIQUA RAPENDITA VODES
VOTAQ3 PERPETVO · VASTRUM PIA QUISQ3 FREQUENTAT
MILLA QUATER DENTUM · PARTIUM POST VIRGINIS ALMA
BISQ3 DEDAM IUNATO · PHABUS PATER AGERAT ORBAS

Ovaj se nadpis nalazi na desnoj strani uz ulazna vrata *Velike Gospe* kod manastira *Oo. Malobraćana*. Ploča je duga 0.95, vis. 0.67. S lijeve je strane križ spleten na uvojke, a izpod njega grb, na polju preko štita mu je popriečno stepenica, a na njoj sedam stepena. Desni je grb jednak prvomu. Na zidu su crkve urezana do dva jednokraka križa.

Vid *Vuletić-Vukasović*.

O njevojih nedavno nadjenih ilirskih pjenezih.

(V. Viest. 1881. broj 4 str. 99).

Dviesto dvadeset brodova »lembi« bude podieljeno medju *Dyrhachiani*, *Apolloniati* i *Corcyraeani*, koji bijahu najviše patili od prijašnje gusarske vlasti *Ilira*. Rimski nadstojnici budu privremeno

imenovani u Skodri, u Olciniumu i u Rhizoniumu; nu Rim nije za sada voljan bio smesti svoje financije neposrednom upravom ovih neuharnih ilirskih zemalja. Prijašnja kraljevina Genthiosa bude razdijeljena na tri diela, od kojih su dva poznata, i to tako zvani Labeate i onaj dio, komu bi središtem Rhizonium u sadašnjoj buki kotorskoj. Anicius pozva skupštinu glavara i velikaša u Skodru, da joj očituje volju osvojitelja u pogledu političkog ustrojstva države. Odluka senata tičuća se podanika kralja Genthiusa, sačuvana kod Liviusa, veoma je slobodoumna, i ne dopušća ni posumnjati u pogledu političke mudrosti, kojom je Rim napram Ilirima postupao. Iliri, kako se veli, neka budu slobodni. Rimske posade povući će se natrag od gradova, tvrđjava i kula. Issansko, Taulantiansko i Dassaretiansko pleme Pirusta, kao što i građani Rhizoniuma i Olciniuma ne samo su proglašeni slobodni nego i prosti od svakoga danjka, a to jim za nagradu, što su se u pravo doba svomu kralju Genthiosu iznevjerili. Ove iste slobodštine dobije i Daorseansko pleme s razloga, što predje naoružan iz vojske kraljevog brata Karavantiusa k Rimljanom. Skodrani, Dassarensani, Sklepitani i ostali Iliri plaćati će polovicu onoga danjka, što su prije kralju plaćali¹⁾. Nema tu više govora o rimskih predstojnicih; te od tada za dugo vrijeme faktični položaj Ilira prema Rimu bjaše onaj saveznih i danjku podvrženih članova i gradova, zastupanih kod senata po svojih ovjerenjenih poslanicima. Rim se za sada zadovolji uništenjem Ilirske ujedinosti, te se jedva u sljedećem vjeku dogodilo, da je Ilirija pravo postala rimskom državom.

Iz svega toga sledi, da nemamo razloga ni posumnjati, da je usled pobjede Aniciusa nad kraljem Genthiosom autonomno kovanje ilirskih gradova ili saveznih jim vladara prestalo. Već g. 229. pr. Is. padoše veliki trgovački gradovi ilirski Apollonia i Dyrrhachion pod rimsko pokroviteljstvo uz uvjet neprekidnoga saveza, nu isti ipak nastaviše kovati vlastiti svoj novac, te je sam Rim prihvatio Dyrrhachiansko i Apolloniatsko novčano mjerilo za nove svoje *Victoriate* sa težinom jedne trećine ilirskih tridrakma²⁾. Livius nam pripovijeda³⁾, da je bilo 120.000 komada ilirskoga srebra medju plienom iz poraza kralja Genthiosa; te srebrni pjenezi Dyrrhachiona i Apollonije u savezu sa drobnimi pjenezi od žute mjedi

¹⁾ Livius lib. XLV. c. 26. *Decretum de Illyriis*.

²⁾ Mommsen: *Histoire de la Monnaie Romaine, traduite de l'allemand par le duc de Blacas*. T. III. p. 78. ³⁾ XLV. 43.

nadjenimi u Selcih očituju nam dovoljno kovnice ilirskoga srebra *argentum illyricum*, na koje se povjestničari odnose.

Proti Skodri, kao što smo vidili, nije dobitnik nemilice postupao, pošto je oslobodio građane od polovice danjka, što no su plaćali do tada domaćemu vladaru, a iz štovanja pokazana napram ilirskim kovnicam u Dyrrhacionu i Apolloniji čini se vrlo nevjerojatno, da su Rimljani ukinuli onu u glavnom gradu. Nemože se dakle u napried prigovoriti, ako stavimo autonomne pjezeze Skodre tipa kao na Tab. I. sl. 2., poznate pjezezoslovcem već od dobe Eckhela, u ono doba, koje je neposredno slijedilo propast Genthiosa i privremeno zauzeće grada po rimskom pretoru.

(Dalje sledi).

D o p i s i.

1. Iz Dubrovačkoga kotara, dne 25. kolovoza 1881. — „Veleučeni gospodine!“ Po selima oko Dubrovnika ima različitih spomenika, a navlastito u *Slanom* divota je sagledati grobnice u *Velikoj Gospi*, crkvi Oo. Malobraćana. Odmah je uz crkvu gotički nadpis, što Vam ga danas uklapljam. (V. str. 23). U crkvi su znamenite četiri grobnice s nadpisi porodice *Ohmučevića* rečenih *Grgurića*. Rečeni su *Ohmučevići* pravi potomci junačine *Hrelje Bošnjana*. Ove su grobnice iz XV i XVI v.

U istoj je crkvi spomenik iz XVII v. vlastelina Marka Okrisića, pa je još *petnaest* grobnica s grbovima i nadpisima, a to ponajviše bosanskih plemića iz XVI i XVII v.

Na kući je *Mitrovića* nadpis od god. 1818. i u njemu se, na hrvatskomu jeziku, spominje kako je car Franjo I. dva puta u toj kući prenoćio.

U *Grgurićima*, malo podalje, u crkvi je sv. Roka odulji nadpis o kugi, a u selu *Banićima* nalazi se na crkvi staroslovenski nadpis o utemeljenju one crkve.

1. Ukraj sela *Brsečina*, na *Debeloj Ljuti* u baštini Miha Benka nalazi se drevna golema ploča duga m. 1·85, široka m. 1·10, izvan zemlje visoka 0·80. Na rečenoj ploči okrajci su narezani, a sred grobnice je ukresan kao prvobitni (rudis) štit s ručicom.

2. Izpod *Spasove crkve* ugradjena je okrnjena ploča u medji Pera Gjivovića, te je duga m. 1·50, široka 0·70. Na ovoj je ploči ukresano (dakako sasvim prosto) mitičko živinče zavrćanim repom, ljučkom glavom i noktima na nogama.

3. Uz rečenu je ploču ugradjena i druga, duga m. 1·80 široka 0·70; ali je s naopaka, te se nezna koje je na njoj simboličko obilježje.

4. U Miha Benka je ugradjen ukraj kuće utarak ploče dug. 0·25, visok 0·12. Rečeni je naokolo obrubljen, a preko sriede mu je popriečno kao izprekrižana ljestva.